ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 86.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. ВТОРНИКЪ, *5-го Ноября.* — **1846** — *Wilno.* WTOREK, *5-go Listopada.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 31-го Октября.

Директору Департамента Разныхъ Податей и Сборовъ, Тайному Совѣтнику *Мордвинову*, Всемилостивѣйше повелѣно присутствовать въ Правительствующемъ Сенатѣ.

— Государь Императоръ Высочайше повелѣть соизволилъ: служащаго Секретаремъ въ Герольдіи, Коллежскаго Ассессора *Комовскаго* опредѣлить Дѣлопроизводителемъ въ Инспекторскій Департаментъ Гражданскаго вѣдомства.

— Его Императорское Величество Высочайше повелѣть соизволилъ: Сенатору, Тайному Совѣтнику Александру *Мордвинову*, присутствовать въ 1 Отдѣленіи 5-го Департамента Правительствующаго Сената.

СМѢСЬ.

Предостереженіе относительно употребленія взрывной хлопчатой бумаги.

Знаменитый Петербургскій химикъ, Членъ Академіи, Г. Гессъ, объявляетъ въ Академическихъ Вѣдомостяхъ слѣдующую статью:

,,Открытіе новаго огнестрѣльнаго состава, обѣщающаго замѣнить порохъ, возбудило всеобщее вниманіе. — Коль скоро указаніе способа приготовленія сдѣлалось извѣстнымъ, то всякій, кто только имѣлъ къ тому способы, принялся за дѣло. — Для успѣха нужна, по первому наставленію, весьма крѣпкая селитряная кислота, и кромѣ того, соблюденіе нѣкоторыхъ условій, не для всякаго ясныхъ. — По этому можно полагать, что не всѣ съ перваго раза успѣли. — Читатель ожидаетъ, можетъ быть, что я сообщу здѣсь самый простой и вѣрный способъ приготовленія, но цѣль моя совсѣмъ другая. Я желаю сообщить результатъ нѣкоторыхъ опытовъ, и чрезъ то предостеречь отъ неосторожныхъ попытокъ.

По изготовленіи достаточнаго количества огнестрѣльной хлопчатой бумаги, я стрѣлялъ изъ пистолета. Пистолетъ былъ Делвиневскій (имѣлъ камеру для вмѣщенія пороха); при зарядѣ въ 20 долей ($^{20}/_{96}$ золотника) пистолетъ уже весьма сильно отдавалъ: стало быть, зарядъ былъ слишкомъ силенъ; пуля въ 10-ти шагахъ пробивала пять дюймовыхъ досокъ. — При стрѣльбѣ изъ ружья, при 36 доляхъ не ощущено еще ни малѣйшей отдачи. То же и при 40 доляхъ. Не

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 31-go Października.

Dyrektorowi Departamentu Różnych Podatków i Poborów, Radzcy Tajnemu *Mordwinowowi*, Najłaskawiéj rozkazano zasiadać w Rządzącym Senacie.

— Jego Cesarska Mość Najwyżéj rozkazać raczył: służącego Sekretarzem w Heroldyi, Kollegialnego Assessora *Komowskiego*, mianować Sekretarzem Inspektorskiego Departamentu Cywilnego Wydziału.

— Jego Cesarska Mość Najwyżéj rozkazać raczył: Senatorowi, Radzcy Tajnemu Alexandrowi *Mordwinowowi*, zasiadać w 1-m Oddziale 5-go Departamentu Rządzącego Senatu.

ROZMAITOŚCI.

Ostrzeżenie względem użycia explozyjnéj bawełny.

Znakomity Petersburgski chemik, członek Akademii, P. Hesse, ogłasza w Gazecie Akademickiéj następujący artykuł:

,,Wynalazek nowego explozyjnego materyału, mającego zastąpić użycie prochu, obudził powszechną uwagę. Jak tylko został wskazany sposób przyrządzania tego rodzaju bawełny, każdy mający środki po temu, wziął się do téj roboty. Dla osiągnienia skutku, potrzebny jest, według najpiérwszych doniesień, bardzo mocny kwas saletrowy, a oprócz tego, zachowanie pewnych warunków nie każdemu wiadomych. Ztąd wnosićby można, że nie wszystkim się proby udały. Czytelnik spodziewa się może, że odkryję mu najprostszy i najpewniejszy sposób przyrządzania explozyjnéj bawełny? Bynajmniéj; wcale inny jest mój zamiar. Chcę tylko udzielić publiczności wypadku kilku moich doświadczeń, a przez to uchronić niejednego od niebezpieczeństwa i kalectwa.

,,Po przyrządzeniu dostatecznéj ilości explozyjnéj bawełny, strzelałem nią z pistoletu. Pistolet był systematu Delwigne'a, to jest miał kamerę na proch; przy naboju o 20 granach ($\frac{20}{96}$ zołotnika) pistolet już bardzo mocno w tył odbijał: ztąd wniosłem, że nabój był za mocny; kula w odległości 10 kroków przebijała pięć desek calowych. Strzelając ze strzelby, kiedy nabój miał 36 gran, nie czuć było żadnego odbicia. To samo i z nabojem o 40 granach. Mimo to jednak pękła strzelba za trzecim wystrzałem.

Вильна.

(Сообщено).

Знатные и богатые люди, въ счастливую эпоху своей жизни имѣютъ всегда защитниковъ и почитателей. Ѳиміамъ хвалы воскуряемый имъ, даже подъ предлогомъ благодарности, не всегда имѣетъ источникомъ искренность чувствъ, а потому и не всегда воздается истинному достоинству.— Но за предѣлами гроба умолкаетъ голосъ лести и пристрастія, и чувства выражаемыя языкомъ благодарности къ памяти умершаго не могутъ быть подвержены сомнѣнію. Эти не лицемѣрныя чувства, эта справедливая дань благодарности и уваженія къ истинному достоинству отозвались въ сердцахъ чиновниковъ Почтоваго Вѣдомства и побудили ихъ освятить память добродѣтельнаго человѣка, примѣрнаго начальника, и ревностнаго слугу Государева — бывшаго Почтъ-Директора Литовскаго Почтамта, а въ послѣдствіи Сенатора, Тайнаго Совѣтника Андрея Ивановича *Бухарскаго.*

Прошло 13 ть лѣтъ съ тѣхъ поръ, какъ этотъ достойный Человѣкъ окончилъ земное поприще своихъ похвальныхъ подвиговъ и добродѣтелей, и мысль увѣковѣчить память объ немъ неугасала въ сердцахъ благодарныхъ Его подчиненныхъ и найдя отголосокъ въ новыхъ ихъ товарищахъ по службѣ, при искреннемъ и ревностномъ ихъ содѣйствіи осуществилась уже въ нынѣшнемъ году. 7-го сего Октября увидѣли мы на православномъ кладбищѣ, скромный гранитный памятникъ, на могилѣ его воздвигнутый усердными пожертвованіями, бывшихъ подчиненныхъ покойнаго и новыхъ ихъ сослуживцевъ. Въ тотъ же день Чиновники Почтоваго вѣдомства отслужили заупокой Литургію и панихиду надъ Его гробомъ. Честь и слава умѣющимъ быть благодарными и цѣнить достоинства и заслуги. Какъ должно быть пріятно Высшему Начальству видѣть въ своихъ подчиненныхъ такую чистую и искреннюю признательность къ добродѣтелямъ частныхъ своихъ начальниковъ.

Wilno.

(Artykuł nadesłany).

Znakomici ludzie za życia swojego mają zawsze obrońców i czcicieli. Pochwały niesione im przez wdzięczność nawet, nie zawsze pochodzą ze szczérości uczuć i nie zawsze oddają się rzeczywistéj zasłudze. Lecz za granicą grobu milczy głos pochlebstwa i stronnictwa, a uczucia wyrażone językiem wdzięczności dla pamiątki zmarłego, nie mogą ulegać wątpieniu. Ta prawdziwa i słuszna danina wdzięczności i uszanowania dla wysokich przymiotów, odezwała się w sercach urzędników pocztowego wydziału i pobudziła do uczczenia pamięci cnotliwego człowieka, wzorowego zwierzchnika i gorliwego sługę Monarchy, byłego Litewskiego Dyrektora Poczt, a późniéj Senatora, Tajnego Radzcy, Andrzeja syna Jana *Bucharskiego.*

Minęło 13 lat, jak ten dostojny mąż zakończył ziemski zawód swoich cnót i trudów; ale myśl, ażeby pamięć jego podać potomności, nie wygasła w sercach wdzięcznych jego podwładnych, i znalazłszy współczucie w nowych swych towarzyszach służby, przy gorliwéj ich pomocy, wykonaną została w tym roku. Dnia 7 bieżącego Października, ujrzeliśmy na Prawosławnym cmentarzu skromny granitowy pomnik, wzniesiony na mogile jego, z dobrowolnych ofiar byłych podwładnych zmarłego i nowych ich towarzyszów. Tegoż dnia, Urzędnicy pocztowego wydziału odprawili żałobne nabożeństwo w cerkwi i nad jego mogiłą. Sława tym, co czując wdzięczność, umieją oceniać zasługi i cnoty! Jak przyjemnie powinno bydź wyższéj władzy, widzieć takie uczucia dla cnót pojedyńczych zwierzchników.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 27 Октября.

Третьяго дня, Король Бельгійскій прибылъ въ Сенъ-Клу, а герцогъ Омальскій пріѣхалъ вчера въ Парижъ. Сегодня ожидаютъ прибытія въ Байонну герцога Монпансьерскаго и его супруги. Въ дворцѣ *Elysée-Bourbon* дѣлаютъ приготовленія для принятія Тунисскаго Бея. Король, получивъ извѣстіе о разлитіи рѣкъ въ южной Франціи, приказалъ отложить приготовленія празднествъ, которыя имѣли быть даны въ Версалѣ и въ Сенъ-Клу, для герцога и герцогини Монпансье.

— По случаю неурожая и недавнихъ наводненій, состоялись четыре Королевскія постановленія, которыя вчера обнародованы. Первымъ изъ нихъ назначено 2,000,000 фр. на исправленіе дорогъ, мостовъ

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 27 października.

Onegdaj, Król Belgijski przybył do zamku St. Cloud, a wczoraj Xiążę Aumale do Paryża. Xiążę Montpensier spodziewany jest z małżonką swoją dnia dzisiejszego w Bajonnie. W pałacu Elysée Bourbon czynią przygotowania na przyjęcie Beja Tunetańskiego; natomiast Król, dowiedziawszy się o powodziach w południowéj Francyi, kazał zaniechać przygotowań do uroczystości, które w St. Cloud i Wersalu miały być dawane dla Xięcia i Xiężny Montpensier.

— Z powodu nieurodzaju i świeżéj powodzi, ogłoszono wczoraj cztery postanowienia Królewskie. Piérwsze przeznacza 2,000,000 fr. na naprawę dróg, mostów i kanałów, tudzież 5,000,000 fr. spółkom, które mosty wiszące i inne

---

смотря на то, ружье разорвало при третьемъ выстрѣлѣ. Взяли другое ружье, и зарядъ въ 36 долей. Отдачи не было, но стволъ разорвало съ перваго выстрѣла.— Не входя въ дальнѣйшія подробности, можно заключить изъ этого, что при зарядѣ, который стрѣлокъ въ правѣ почесть слабымъ, стволъ можетъ разорвать безъ всякаго признака, который бы могъ служить предостереженіемъ.

По этому я рѣшаюсь просить всякаго, кто этимъ дѣломъ занимается для одного удовольствія, обождать, чтобъ люди опытные привели сперва всѣ условія въ ясность" (подп.) Г. *Гессъ.*

— Такого же рода предостереженія находимъ мы и во многихъ другихъ европейскихъ газетахъ. Всѣ занимающіеся дѣльнымъ опытами надъ новоизобрѣтенною, взрывною, хлопчатою бумагою (громовая хлопчатая бумага, какъ хотятъ называть нѣкоторые, основываясь на общепринятомъ уже во Франціи названіи *fulmi coton*), соглашаются въ томъ, что донынѣ нѣтъ еще ни одного вѣрнаго способа, по которому можно было бы расчитать и умѣрить взрывную ея силу, и что потому испытывающіе подвержены всякій разъ приключеніямъ, происходящимъ отъ разрыва ружья.

Wzięto więc inną i dano nabój o 36 granach. Nie było odbicia, ale rura pękła od razu. Nie wchodząc w dalsze szczegóły, wyprowadzamy z tych doświadczeń ten wniosek, że przy naboju, który strzelec uważać będzie za słaby, rura może być rozerwana, bez żadnéj poprzedniéj skazówki, którąby mogła służyć za przestrogę.

„Z tego powodu, upraszam każdego, kto się tém doświadczeniem dla saméj zabawy zajmuje, ażeby się wstrzymał do czasu, aż dalsze doświadczenia nie objaśnią wszystkich wątpliwości." (podp.) *Hesse.*

— Podobnegoż rodzaju ostrzeżenia znajdujemy i w wielu innych europejskich gazetach. Wszyscy trudniący się dotąd doświadczeniami z nowo-wynalezioną explozyjną bawełną, (*grom-bawełna*, jak ją chcą nazywać niektórzy, podług przyjętéj już ogólnie we Francyi nazwy: *fulmi-coton*), zgadzają się w tém, iż dotąd niema żadnego pewnego sposobu na obliczenie i umiarkowanie explozyjnéj jéj siły, i że przeto doświadczający, narażeni są za każdym razem na przypadki, z rozerwania strzelby wynikające.

и каналовъ; а равно 5,000,000 фр. для компаній, которыя своимъ иждивеніемъ построили висячіе мосты и другія публичныя зданія; вторымъ постановленіемъ назначено въ дополненіе министру публичныхъ зданій, 1,500 000 фр., на постройку Королевскихъ дорогъ; третьимъ назначено министру финансовъ 1,000,000 фр., на необходимые расходы, для вспомоществованія жителямъ, потерпѣвшимъ отъ разлитія Луары и Роны; наконецъ, четвертымъ открывается министру внутреннихъ дѣлъ кредитъ въ 400,000 фр. для пособія больницамъ и другимъ богоугоднымъ заведеніямъ.

— Въ *Journal des Débats* напечатаны слѣдующія любопытныя подробности о послѣднемъ наводненіи: Проливные дожди, причинившіе разлитіе рѣки Луары, падали съ 16 по 18 число въ Парижѣ и въ то же время на большомъ пространствѣ государства. Въ юго-восточной части Франціи свирѣпствовалъ въ то же время, преимущественно 17 числа, чрезвычайно сильный ураганъ, сопровождавшійся нѣкоторыми физическими примѣчательными явленіями, о которыхъ мы здѣсь упомянемъ: „Въ Валансѣ поднялся ураганъ ночью съ 17 на 18 число, около полуночи, при безпрерывномъ сверканіи молніи и частыхъ громовыхъ ударахъ, при чемъ хлынулъ столь сильный дождь, что вскорѣ площади и улицы представили видъ разлившихся рѣкъ; вода, быстро поднимаясь выше тротуаровъ, заливала нижніе этажи. Буря эта со всею яростію свирѣпствовала также и въ окрестностяхъ. Множество разнаго рода дикихъ птицъ искало спасенія въ городѣ. Нѣкоторыя изъ нихъ, какъ то, дрозды, утки и перепелки падали въ печныя трубы. Солдаты въ казармахъ наловили ихъ значительное количество. Подробности эти даютъ понятіе объ ужасныхъ опустошеніяхъ, которымъ подверглись наши окрестности. Та же картина ужаса была и въ Гренoблѣ. Въ промежуткахъ бури, поднимался съ юга вѣтеръ теплый и удушливый, похожій на италіянскій *Сирокко*. Но самымъ ужаснѣйшимъ явленіемъ былъ красный дождь, который въ средніе вѣка считали кровавымъ дождемъ. Онъ падалъ во время бури въ дромскомъ и изерскомъ департаментахъ. Въ Валансѣ платье и зонтики проходящихъ окрашены были краснымъ цвѣтомъ; кровли домовъ покрыты были густымъ краснымъ веществомъ. Въ Бургуэнѣ (въ Изерскомъ департаментѣ, домы, деревья и травы были какъ будто бы облиты кровію; явленіе это, преимущественно между простымъ народомъ, произвело чрезвычайный ужасъ. Во многихъ мѣстахъ сдѣлали тотчасъ химическое разложеніе сего ужаснаго дождя. Г. Галлуа, Бургуэнскій аптекарь нашелъ въ составѣ сего дождя: железо, кремнеземъ, алуминъ и угольную кислоту. Почва въ окрестностяхъ Бургуэна состоитъ изъ глины съ примѣсью ржавчины; и потому должно полагать, что она, будучи поднята смерчемъ, а потомъ распущена влагою, произвела сіе явленіе. Въ исторіи естественныхъ наукъ имѣются такія же примѣры красныхъ и желтыхъ дождей, которые случались не только въ сосѣдствѣ огнедышущихъ горъ, но и въ значительномъ даже разстояніи отъ нихъ.“

budowle publiczne swoim kosztem wzniosły; drugie postanowienie dodaje Ministrowi budowli publicznych 1,500,000 fr. na naprawę dróg Królewskich; trzecie przeznacza Ministrowi handlu milion franków, na konieczne wydatki, w celu przyniesienia ulgi mieszkańcom, zniszczonym powodzią przez wylew Loary i Rodanu; nakoniec czwarte, otwiera Ministrowi spraw wewnętrznych kredyt w ilości 400,000 fr., w celu udzielenia pomocy szpitalom i zakładom dobroczynnym.

— *Journal des Débats* zawiera następujące ciekawe szczegóły ostatniéj powodzi: „Ulewne deszcze, które spowodowały wylew rz. Loary, padały od d. 16 do 18 w Paryżu i jednocześnie na wielkiéj przestrzeni kraju. W południowo-wschodniéj części Francyi, panował w tymże czasie, mianowicie d. 17, nadzwyczaj gwałtowny wicher, któremu towarzyszyły niektóre fizyczne, godne wspomnienia, następujące okoliczności. W Valence powstał uragan w nocy z 17 na 18; około północy, pośród błyskawic i szybko po sobie następujących piorunów, spadł tak okropny deszcz, że place i ulice podobne były do wezbranych rzek, które wznosząc się nad chodniki, wciskały się do dolnych piątr. Taż burza z całą gwałtownością panowała i w okolicach. Mnóstwo dzikiego ptastwa wszelkiego rodzaju szukało w mieście schronienia. Wiele z nich, jako to, kwiczoły, kaczki, przepiórki, wpadały kominami do domów. Żołnierze w koszarach mieli ich znaczny połów. Te szczegóły dają wyobrażenie o okropności spustoszeń, jakiemi dotknięte zostały okolice. Też same prawie sceny ponowiły się w Grenoble. Chwilami, w przestankach burzy, powstawał z południa wiatr ciepły i duszący, nakształt włoskiego *sirokko.* Ale najbardziéj przerażającym fenomenem, był deszcz czerwony, który w wiekach średnich uważano za deszcz krwawy. Padał on w czasie uraganu jednocześnie w departamentach Drome i Izery. W Valence, suknie i parasole przechodzących, pofarbowane zostały na czerwono; dachy też domów pokryły się gęstym czerwonym osadem. W Bourgoin (w depart. Izery), domy, drzewa i trawy, zdawały się jak krwią oblane, co zwłaszcza pomiędzy ludem prostym, nadzwyczajny sprawiło przestrach. W wielu miejscach poczyniono zaraz rozbiory chemiczne tego strasznego deszczu. P. Gallois, aptekarz w Bourgoin, znalazł w rozkładzie osadu żelazo, krzemionkę, alumin i kwas węglowy. Grunt w okolicy Bourgoin składa się z gliny z rudą pomieszanéj; zdaje się więc, że ta uniesiona w powietrze przez trąbę uraganu, i następnie rozpuszczona przez wilgoć, sprawiła to zjawisko W historyi nauk przyrodzonych znajdujemy przykłady podobnych czerwonych i żółtych deszczów, które zdarzały się nie tylko w sąsiedztwie wulkanów, lecz nawet w wielkiéj od nich odległości.“

Новая пушка.

Во Франціи изобрѣтена пушка новаго рода. Она разбирается и укладывается въ ящикъ; два солдата легко могутъ везти оный. Пушка выдѣлывается изъ желѣза и состоитъ изъ трехъ частей, которыя ввинчиваются одна въ другую. Не больше пяти минутъ нужно для того, чтобы привинтить одну часть къ другой, и поставить пушку на лафетъ; столько же времени потребно и для того, чтобы разобрать ее и уложить въ ящикъ. Теперь артиллерійская коммисія занимается опытами надъ этимъ изобрѣтеніемъ, которое очень близкое имѣетъ отношеніе къ взрывной хлопчатой бумагѣ.

Nowe działo.

We Francyi wynaleziono działo nowego rodzaju. Działo to rozbiera się na części i pakuje się do skrzynki, którą dwóch żołnierzy łatwo dźwigać mogą. Samo działo jest z żelaza i składa się z trzech części, wchodzących jedna w drugą. Nie trzeba więcéj czasu nad 5 minut aby je złożyć i działo na lawecie ustawić: tyleż czasu zajmuje jego rozebranie i zapakowanie do skrzynki. Komissya artylleryjska zajmuje się obecnie roztrząsaniem tego wynalazku, który dziwnie stosownie przypada do wynalazku explozyjnéj bawełny.

Машина для жатья хлѣба и кошенія луговъ, въ четырнадцать талеровъ, и молотильня въ тридцать талеровъ.

Въ 57-мъ N. нѣмецкаго журнала *Neue ekonomische Zeitschrift*, за текущій годъ, напечатано слѣдующее объявленіе Восточно-Пруcкаго Маріенвердерскаго Земледѣльческаго Общества.

„Верховный Президентъ Прусской Провинціи, Г. Д-ръ Бетихеръ, сообщилъ нашему обществу объ

Machina do żęcia zboża i koszenia łąk, za czternaście, i młockarnia, za trzydzieści talarów.

Pismo niemieckie *Neue Ekonomische Zeitschrift N.* 57 z r. b., podaje następujące ogłoszenie Wschodnio-Prusskiego Towarzystwa rolniczego w Marienwerder (Kwidzynie).

„Na posiedzeniu z d. 5-go października, Najwyższy Prezes prowincyi Prusskiéj, P. Dr. Böticher, doniósł na-

— Дилижансъ, совершавшій путь между Нантомъ и Бордо, погибъ при наводненіи между Феръ и Боанъ. Кондукторомъ на немъ былъ молодой человѣкъ, который въ то время везъ къ вѣнцу свою невѣсту, которую, стараясь спасти, утонулъ вмѣстѣ съ почталіономъ и тремя пассажирами. Подробности эти получены въ Парижѣ по телеграфу.

— Изъ Блуа отъ 25 с. м. пишутъ, что въ Орлеанѣ всѣ пришли въ ужасъ, по случаю новаго наводненія рѣки Луары; дождь льетъ ливнемъ, а тепла только 4 градуса. Въ Сомюрѣ обрушилось болѣе 100 домовъ.

— Изъ южной Франціи почта все еще не приходитъ; сообщеніе между Бордо и Ліономъ совершенно прервано наводненіемъ, котораго послѣдствія не изгладятся и чрезъ нѣсколько лѣтъ.

28 *Октября.*

Ихъ Величества Король и Королева принимали третьяго дня, вечеромъ, Неаполитанскаго, Португальскаго, Чилійскаго и Бельгійскаго посланниковъ.

— Принцъ Монпансье съ супругою пріѣхали 26 Октября въ Байонну.

— Сегодня полученъ отвѣтъ лорда Пальмерстона на ноту отъ 5 сего Октября. Отвѣтъ сей написанъ въ столь рѣзкихъ выраженіяхъ, что судя по оному, возстановленіе согласія между обоими кабинетами представляется затруднительнымъ. Лордъ Пальмерстонъ упрекаетъ Парижскій кабинетъ въ неискренности.

— Депутація лондонскаго комитета владѣтелей испанскихъ облигацій прибыла въ Парижъ, съ тою цѣлію, чтобы вмѣстѣ съ парижскими и амстердамскими комитетами просить Г. Гизо, чтобы онъ представительствомъ за нихъ у испанскаго правительства; комитеты эти отправятъ вскорѣ членовъ своихъ въ Мадритъ.

— Въ морскомъ министерствѣ получено по телеграфу извѣстіе, изъ Бреста, что 25 числа с. м. вышли три корабля въ Океанію, два въ Сенегалъ и два къ Антильскимъ островамъ.

— Благотворительное общество разослало циркуляръ, въ коемъ объявляетъ, что въ теченіи наступающей зимы городъ Парижъ вынужденъ содержать 116,000 бѣдныхъ, не считая поденьщиковъ, которые не найдутъ работы.

— 8 Октября окончился срокъ заточенія, къ коему приговоренъ былъ докторъ Конно, за содѣйствіе къ побѣгу принца Лудвика Наполеона; и лишь только его освободили, онъ отправился къ принцу.

— 17 Октября въ Марсели было засѣданіе общества свободной торговли. Члены постановили издавать бюллетени для распространенія основаній свободной торговли. Компанія раздѣляется на 8 отдѣленій, то есть: земледѣлія, промышленности, судоходства, торговли на Средиземномъ морѣ, торговли на Тихомъ и Атлантическомъ океанахъ, Европейской торговли на сухомъ пути, торговли съ Алжиріею, и на отдѣленіе, которое будетъ распространять основанія этой системы.

— Прибытія Тунисскаго бея Ахмеда-Паши во Францію ожидаютъ со дня на день. Бей имѣетъ отъ роду 40 лѣтъ: онъ вступилъ на престолъ по смерти

— Dyliżans przebiegający drogę między Nantes i Bordeaux, zginął w powodzi między Feurs i Boen. Konduktorem był młody człowiek, wiozący właśnie na ślub swoję narzeczoną, którą chcąc napróżno ratować, utonął sam, równie jak pocztylion i trzech podróżnych. Te szczegóły przesłane zostały telegrafem do Paryża.

— Donoszą z Blois, pod dniem 25-m b. m., że w Orleanie rozeszła się trwoga z powodu nowego wezbrania Loary; deszcz pada strumieniami, a termometr wskazuje tylko 4-ry stopnie ciepła. W Saumur przeszło sto domów już się rozwaliło.

— Poczty z południowéj Francyi ciągle nie dochodzą. kommunikacye z Bordeaux do Lyonu są zupełnie przecięte przez powódź, która po sobie zostawiła klęski, jakie w ciągu kilku lat zatarte nie będą.

Dnia 28 października.

Król i Królowa przyjmowali, zawczoraj wieczorem, Posłów: Neapolitańskiego, Portugalskiego, Chilijskiego i Belgijskiego

— Xiążę Montpensier przybył z małżonką swoją 26 go do Bajonny.

— Dzisiaj nadeszła odpowiedź Lorda Palmerstona na notę z d. 5 b. m. Pismo to skreślone ma być w tak cierpkich wyrazach, że pojednanie obu rządów staje się coraz trudniejszém. Lord Palmerston zarzuca gabinetowi Paryzkiemu postępowanie nieszczére.

— Deputacya Londyńskiego Komitetu posiadaczy obligacyi hiszpańskich, przybyła do Paryża, aby łącznie z podobnemiż Komitetami w Paryżu i Amsterdamie, prosić P. Guizot o wstawienie się do rządu hiszpańskiego na korzyść ich wierzytelności. Deputacya uda się ztąd do Madrytu.

— Minister morski odebrał wiadomość telegrafem z Brest, że 25-go b. m. trzy okręty odpłynęły do Oceanii, dwa do Senegalu, a dwa do wysp Antylskich.

— Towarzystwo dobroczynności wydało okolnik, w którym ogłasza, że w ciągu bieżącéj zimy, miasto Paryż utrzymywać musi 116,000 ubogich, nie licząc w to wyrobników, którzy nie dostaną roboty.

— Doktor Conneau ukończył w dniu 8-m października więzienie, na które skazany został, za miany udział w ucieczce Xięcia Ludwika Napoleona; atoli, skoro tylko na wolność wypuszczony został, udał się natychmiast do Xięcia.

— W Marsylii, dnia 17-go października, odbywało się zgromadzenie przyjaciół wolności handlu, na którém postanowiono wydawać miesięczne biuletyny, w celu rozszerzania zasad wolności handlu. Towarzystwo podzielone jest na ośm oddziałów, to jest: rolnictwa, przemysłu, żeglugi, handlu morskiego na morzu Śródziemném, handlu morskiego na Oceanie i morzu Atlantyckiem, handlu lądowego Europejskiego, handlu z Algieryą, tudzież na oddział zwany oddziałem propegandy, mający rozszerzać zasady tego nowego systematu.

— Bej Tunetański Achmed-Basza spodziewany co chwila we Francyi, ma lat 40, objął 10 go października 1837 rządy po ojcu, i dotychczas jest bezdzietnym. Matka

---

изобрѣтеніи земледѣльческихъ машинъ г-мъ Кальнасы-фонъ-Кальнассомъ, Грудзіондзкимъ жителемъ; изъ нихъ важнѣйшія слѣдующія:

а) Чрезвычайно простая деревянная машина для жатья всякаго рода хлѣба и кошенія травы, въ двухъ видахъ, то есть для жатья и кошенія. Въ нее закладываютъ одну или двѣ лошади; она требуетъ одного человѣка для управленія, и стоитъ всего 14-ть талеровъ; каждый крестьянинъ можетъ оную сдѣлать; въ продолженіе 10-ти рабочихъ часовъ, она коситъ отъ 40 до 50 прусскихъ десятинъ сѣна или хлѣба. Машина выставлена передъ домомъ грудіондзкаго коменданта.

б) Весьма простая молотильня, которую можетъ пріобрѣсти каждый крестьянинъ за 20 или 30 талеровъ; для управленія и приведенія ея въ движеніе довольно двухъ человѣкъ. Въ пять минутъ можно перенести ее съ одного тока на другой, при чемъ не надобно разбирать. Солома изъ нея выходитъ не измятая, совершенно прямая, зерно не давленное; въ продолженіе 12-ти рабочихъ часовъ, она вымолачиваетъ 60 шефлей хлѣба весьма легко и удобно. Можно также примѣнить къ ней воротъ приводимый въ движеніе одною лошадью.

szemu Towarzystwu o wynalezionych nowo machinach rolniczych, przez pana Kalnasy von Kalnass, w Grudziądzu; z tych między innemi ważniejsze są:

a) Nadzwyczajnie prosta drewniana maszyna do koszenia siana i zboża wszelkiego, w dwóch kształtach, stosownie do tego, jak ma plon gładko lub na kupy ścinać. Zaprzęga się jednym lub dwóma końmi, wymaga jednego człowieka do posługi, kosztuje 14 talarów; każdy wieśniak zrobić ją potrafi; wycina w 10 godzin roboczych 40 do 50 morgów prusskich zboża lub paszy. Maszynę tę oglądać można przed domem komendanta w Grudziądzu.

b) Bardzo prosta młockarnia, którą sobie każdy wieśniak za 20 do 30 talarów sam zrobić może, a dwóch ludzi wystarcza do jéj obracania i usłużenia. W pięć minut można ją przenieść z jednego klepiska na drugie, nie potrzebując jéj wcale rozbierać. Słoma z niéj wychodzi nietargana, zupełnie prosta, ziarno niezgniecione — a w przeciągu 12 godzin roboty wymłaca 60 korcy zboża bardzo łatwo i wygodnie. Można także przystosować do niéj kierat konny na jednego konia.“

своего отца, 10 Октября 1837 года; до сихъ поръ, онъ не имѣетъ дѣтей. Мать его была христіанка и принадлежала къ одной изъ Генуэзскихъ фамилій, поселившихся въ Табаркѣ; прибывъ въ Тунисъ, она перемѣнила вѣру и вышла за мужъ, за Мустафу-Пашу, отца Ахмеда. Сынъ очень ее уважаетъ, и допускаетъ имѣть большое вліяніе на политическія дѣла Свита бея многочисленна; въ числѣ лицъ, сопровождающихъ его, находится его шуринъ, молодой Грекъ статсъ-совѣтникъ, и драгоманъ Раффо.

— Изъ Туниса пишутъ слѣдующее: „Отъѣздъ бея возбудилъ здѣсь всеобщія опасенія и объ этомъ носятся здѣсь самые нелѣпые слухи. Одни говорятъ, что бей по расточительности намѣренъ уступить Франціи Тунисъ и отказаться отъ престола, ругіе увѣряютъ, что онъ самъ лично намѣренъ дѣлать заемъ въ 30 или 40 милліоновъ, который е удался его агентамъ въ Парижѣ и въ Лондонѣ; всѣ вообще согласны въ томъ, что эта поѣздка есть доказательство большой неразсудительности.

— Съ Оранскою почтою получены слѣдующія извѣстія отъ 16 числа. „Между пограничными Арабами разнеслись слухи что подъ Зекрою отстоящею на 10 миль отъ Ушды, снова собираются войска. Эмиръ собираетъ своихъ приверженцевъ, и намѣревается напасть на Тлемзенскую дивизію. Надѣемся, что замыслы его будутъ уничтожены. Полковникъ Макъ-Магонъ получилъ предписаніе выступить изъ Джемма Газуатъ въ Лалла-Магрнья, для предупрежденія движенія племенъ на Тлемсенъ.“

— По донесеніямъ газетъ Соединенныхъ Штатовъ отъ 24 Сентября, полученныя изъ Таити письма изъ Сандвичевыхъ острововъ сообщаютъ, что Королева Помаре согласилась наконецъ возвратиться въ свои владѣнія по приглашенію начальника французскихъ силъ, и что повелѣла своимъ подданнымъ прекратить всѣ непріятельскія дѣйствія противъ Французовъ.

— Мексиканскій агентъ Манцино, представилъ г-ну Гизо ноту отъ имени г-на Сантаны.

29 *Октября.*

Королевское постановленіе о назначеніи Г. Гизо предсѣдателемъ кабинета еще не обнародовано въ Мониторѣ, хотя всѣ ожидали этого сегодня. Что Г. Гизо будетъ первымъ министромъ, въ томъ нѣтъ никакого сомнѣнія. Сегодня, всѣ министры и Англійскій посланникъ будутъ у Короля на обѣдѣ.

— Добровольныя приношенія для жителей претерпѣвшихъ отъ разлитія рѣкъ составляютъ уже большую сумму, считая въ томъ числѣ значительныя пожертвованія національной гвардіи. Многіе изъ жуналовъ также собираютъ складку; одинъ *Journal des Débats*, въ нѣсколько дней собралъ слишкомъ 100,000 фр. Примѣру редакцій послѣдовали содержатели кабинетовъ для чтенія, кофейныхъ домовъ и другихъ подобныхъ заведеній. Банкиры въ особенности отличаются щедростію, жертвуя по нѣсколько тысячъ фр. и болѣе, каждый. Открытые министрамъ кредиты, на эту же цѣль, оказываются недостаточными, и потому полагаютъ, что кабинетъ потребуетъ дополнительныхъ кредитовъ. Правда, что вода уменьшается, и вступаетъ уже въ берега, но сообщеніядолго еще не будутъ возстановлены.

— Парижскій городской совѣтъ ассигновалъ 17,600 фр на закупку муки, изъ которой испеченный хлѣбъ будутъ раздавать въ Ноябрѣ бѣднымъ.

— Г-нъ Гизо препроводилъ къ г-ну Леверрье, чрезъ предсѣдателя академіи, пожалованный ему Датскимъ Королемъ орденъ Данеброга.

— Г. Ле-Веррье, указатель новой планеты, членъ академіи наукъ, родился въ 1815 году въ Санъ-Ле, онъ получилъ воспитаніе частію на родинѣ, а частію въ Каенѣ. Достойно примѣчанія то, что въ продолженіе одного вѣка, незначительная часть страны, называемая нижнею Нормандіею, доставила физическимъ и естественнымъ наукамъ такихъ людей, какъ Руэль, Лапласъ, Вокленъ, Френель, Дюмонъ д'Юрвиль, и наконецъ Г. Ле-Верріе.

Англія.

Лондонъ, 27 *Октября.*

Многочисленныя собранія происходятъ въ разныхъ мѣстахъ Англіи съ тою цѣлію, чтобы исхо-

jego była Chrześcianką, i należała do Genueńskich rodzin, osiadłych w Tabark, skąd przybywszy do Tunetu, zmieniła wiarę i poszła za mąż za ojca Achmeda, Mustafę-Baszę. Syn bardzo ją uwielbia i dozwala jéj wielkiego wpływu na sprawy publiczne. Orszak Beja składa się z wielu osób, między któremi znajduje się jego szwagier, młody Grek i jego radzca a oraz tłumacz Raffo.

— Piszą z Tunetu: „Wyjazd Beja sprawia tu powszechną obawę. W tym przedmiocie krążą najpotworniejsze pogłoski. Jedni mówią, że Bej lubiący wygody i marnotrawny, chce oddać Francyi Tunis i zrzec się rządów; inni zaś, że chce sam osobiście zaciągnąć 30 do 40 milionów pożyczki, która się jego ajentom w Paryżu i Londynie nie udała; wszyscy jednak zgadzają się na to, że ta podróż jest wielkim nierozsądkiem z jego strony.“

— Poczta Orańska przywiozła następujące wiadomości z dnia 16-go. „Pomiędzy Arabami pogranicznymi rozeszła się pogłoska, że Abd-el-Kader znowu zbiera siły wojenne pod Zekrą, odległą o dziesięć mil od Uszdy, i zamierza wpaść do poddywizyi Tlemseńskiéj. Mamy nadzieję, że plany jego będą zniweczone. Półkownik Mac-Mahon otrzymał rozkaz udać się z Dżemma Gazuat do Lalla-Magrni, w celu zapobieżenia poruszeniom plemion w Tlemsenie.“

— Podług gazet Stanów-Zjednoczonych z d. 24 września, listy odebrane z Otahiti przez Sandwich donoszą, że Królowa Pomareh zgodziła się nakoniec wrócić do państw swoich na wezwanie dowódzcy sił francuzkich, i że rozkazała swoim poddanym zaprzestać wszelkich kroków nieprzyjacielskich przeciw Francuzom.

— Ajent Mexykański Manzino, podał notę P. Guizot, w imieniu Prezydenta Santany.

Dnia 29 października.

Monitor nie umieścił jeszcze postanowienia Królewskiego, mianującego P. Guizot Prezesem Ministrów, lubo dzisiaj wszyscy się tego spodziewali. Że jednak P. Guizot będzie piérwszym Ministrem, o tém nie ma wątpliwości. Dzisiaj wszyscy Ministrowie i Poseł angielski obiadować będą u Króla.

— Składki dla mieszkańców zniszczonych wylewem wód wróżą zbiór obfity, a mianowicie przez znaczne ofiary gwardyi narodowéj. Wiele także dzienników zbiera składki, sam *Journal des Débats* w przeciągu dni kilku zgromadził przeszło 100,000 fr. Za przykładem redakcyi poszły osoby utrzymujące czytelnie, kawiarnie i t. p. zakłady. Bankierowie odznaczają się szczególniéj hojnością, dają bowiem po kilka tysięcy fr. i więcéj. Udzielone na tenże cel kredyta Ministrom okazują się bydź niedostateczne, sądzą zatém, że gabinet większych summ zażąda. Wprawdzie wody już opadają i wracają do swych łożysk, ale wiele jeszcze upłynie czasu nim związki między różnemi okolicami przywrócone będą.

— Rada miejska Paryża uchwaliła 17,500 fr. na zakupienie mąki, z któréj będzie wypiekany chleb, i już w miesiącu listopadzie darmo rozdzielany ubogim.

— P. Guizot przesłał przez Prezesa Akademii panu Le-Verrier order Danebrog, udzielony mu przez Króla Duńskiego.

— Wynalazca nowéj planety, P. Le Verrier, członek Akademii nauk, urodził się w r. 1815 w St. Lö; nauki swe odbył częścią w miejscu urodzenia, a częścią w Caen. Godna uwagi, że w przeciągu wieku, mała część kraju, zwana Niższą Normandyą, dała naukom fizycznym i przyrodzonym takich ludzi, jak Rouelle, Laplace, Vauquelin, Fresnel, Dumont d Urville i nakoniec P. Le Verrier.

Anglia.

Londyn, 27 *października.*

Sądząc po licznych zgromadzeniach, które się odbywają na różnych punktach Anglii, w celu wyjednania wol-

датайствовать у правительства повелѣніе о введеніи совершенно свободнаго привоза иностраннаго хлѣба; легко можно предвидѣть, что мѣра эта будетъ принята, тѣмъ болѣе, что и всѣ почти газеты приглашаютъ министровъ, чтобы они въ этомъ отношеніи примѣнились къ общему мнѣнію.

— Совѣтъ города Шеффильда обратился къ Королевѣ съ прошеніемъ, объ открытіи портовъ для свободной торговли.

— Послѣднія донесенія изъ Ирландіи довольно благопріятны. Движенія, обнаружившіяся въ продолженіе двухъ послѣднихъ недѣль между рабочимъ классомъ, почти совершенно прекратились, благодаря благодѣтельнымъ мѣрамъ, предпринятымъ правительствомъ, доставляющимъ бѣднымъ способъ пріобрѣтать пропитаніе.

— Изъ Дублина сообщаютъ также, что по предложенію Г. О'Коннеля, репилерскій союзъ прекратитъ свои дѣйствія на 6 мѣсяцевъ. Мѣру эту считаютъ благодѣтельнымъ предзнаменованіемъ для спокойствія Ирландіи.

— По извѣстіямъ изъ Нью-Іорка, американскій 12-тысячный отрядъ, подъ начальствомъ генерала Тайлора, имѣлъ сраженіе съ мексиканскими войсками, которыми предводительствовалъ генералъ Ампудія.

— Членъ нижней палаты, Г. Карлъ Теннисонъ Эйнкуртъ, со всѣмъ своимъ семействомъ перешелъ въ католическую церковь.

28 *Октября.*

Лордъ Джонъ Россель даетъ завтра для своихъ товарищей большой кабинетный обѣдъ, на которомъ будетъ рѣшено, созвать парламентъ къ 4 Ноября. Въ *Standard* полагаютъ, что парламентъ или будетъ немедленно созванъ, или кабинетъ будетъ распущенъ. Журналъ этотъ основываетъ свои догадки на томъ, что между министрами издавна господствуетъ недоразумѣніе.

— Компанія пароходнаго сообщенія, которой принадлежитъ и пароходъ *Great Britain*, заключила контрактъ съ извѣстнымъ американскимъ механикомъ Г. Мекинтошемъ, который обязался привести *Great-Britain* въ такое состояніе, что онъ снова будетъ годенъ къ мореплаванію.

— 22 и 23 числа, сильная буря свирѣпствовала на западныхъ берегахъ Ирландіи. Много людей и товаровъ погибло.

— Директоръ большой компаніи желѣзныхъ дорогъ въ Остъ-Индіи возвратился въ Англію, пробывъ цѣлый годъ въ Азіи. Подъ его руководствомъ исполнены земляныя работы большой желѣзной дороги, идущей изъ Бомбэя чрезъ Мальсетжъ-Гадъ, на протяженіи ста англ. миль. По статистическому исчисленію, Бомбэйская дорога принесетъ одинадцать процентовъ со ста.

Италія.

Римъ, 12 *Октября.*

Кардиналъ статсъ-секретарь, Джицци, отправился на нѣсколько дней, для отдохновенія, на свою родину въ городъ Чеккано

— Въ сегодняшнемъ *Diario di Roma* напечатано слѣдующее правительственное постановленіе: „Для доставленія лучшаго хода общественнымъ дѣламъ и примѣненія къ нуждамъ настоящаго времени разныхъ учрежденій и постановленій своихъ предмѣстниковъ, Его Святѣйшество, Государь нашъ, повелѣлъ образовать коммисію, подъ предсѣдательствомъ статсъ-секретаря, кардинала Джицци, для составленія проектовъ: 1) относительно надлежащаго раздѣленія и отдѣленія разныхъ отраслей управленія, въ отношеніи ихъ занятій и власти, и 2) относительно образованія министерскаго совѣта, въ коемъ всѣ важныя дѣла, изъ всѣхъ вѣдомствъ управленія, были бы разсматриваемы, и засимъ подносимы для соображенія Его Святѣйшеству"— Эту коммисію, согласно повелѣнію Папы, будутъ составлять: прелаты: Аудиторъ Апостолической генералъ-камеры, Монсиньоръ Роберти; Римскій губернаторъ, Монсин. Марини; генералъ-казначей (*Tesoriere*), Монс. Антонелли; начальникъ Военнаго Вѣдомства, Монс. Демедичи-Спада; секретарь Святѣйшей Консульты, Монс. Материччи; оба товарища статсъ-секретаря: Монс. Корбали-Бусси и Сантуччи, и придворный прелатъ Его Святѣйшества, Монс. Рускони, который вмѣстѣ состоитъ и секретаремъ коммисіи.

nego zupełnie przywozu zboża zagranicznego, bez żadnych opłat celnych, łatwo daje się przewidzieć, że ten środek przyjęty zostanie, zwłaszcza, że i wszystkie prawie dzienniki wzywają Ministrów, aby się w tym względzie zastosowali do opinii publicznéj.

— Rada miejska w Sheffield podała do Królowéj prośbę o otworzenie portów.

— Ostatnie wiadomości z Irlandyi są dosyć pomyślne. Poruszenie, jakie od kilku tygodni panowało pomiędzy klassami robotniczemi, uśmierzyło się prawie zupełnie, dzięki zbawiennym przez rząd przyjętym środków, które podają ubogim sposobność zapracowania na utrzymanie życia.

— Donoszą także z Dublina, że na wniosek O'Connella związek Repealu zawiesi swe prace na 6 miesięcy. Uważają to za dobrą wróżbę dla spokojności Irlandyi.

— Według wiadomości z Nowego-Yorku, wojsko Amerykańskie, liczące 12,000, pod dowództwem Jenerała Taylor, miało stoczyć bitwę z armią Mexykańską, którą dowodzi Jenerał Ampudia.

— P. Karol Tennyson Eyncourt, członek Izby Niższéj, przeszedł z całą rodziną na łono kościoła Katolickiego.

Dnia 28 października.

Lord John Russell daje jutro dla kollegów swoich wielki obiad gabinetowy, na którym ma być postanowione zwołanie parlamentu na 4-ty listopada. *Standard* mniema, że albo parlament będzie natychmiast zwołany, albo gabinet się rozwiąże. Za powód przytacza, że między Ministrami już oddawna zachodzą nieporozumienia.

— Towarzystwo żeglugi parowéj, któréj własnością jest parostatek *Great-Britain*, zawarło ugodę ze sławnym mechanikiem Amerykańskim, P. Mackintosh, względem wydobycia pomienionego statku z mielizny. P. Mackintosh obowiązuje się przyprowadzić *Great-Britain* do takiego stanu, że będzie mógł znowu odbywać podróże.

— Dnia 22 go i 23-go nadzwyczajna burza srożyła się na zachodnich brzegach Irlandyi, przez co wiele ludzi utonęło i znaczne w towarach poniesiono szkody.

— Dyrektor wielkiéj spółki dróg żelaznych w Indyach, wrócił do Anglii, po całorocznym pobycie w tym kraju. Pod jego kierunkiem wykonano prace ziemne około wielkiéj drogi żelaznej z Bombaj przez Malsetsz-Gad idącéj; droga ta ma sto mil angielskich długości. Według wyrachowań statystycznych, droga Bombajska przyniesie rocznie jedenaście od sta procentu.

Włochy.

Rzym, 12 *października.*

Kardynał Sekretarz Stanu, *Gizzi*, wyjechał dla odpoczynku na dni kilka do rodzinnego swego miasta Ceccano.

— Dzisiejszy *Diario di Roma* zawiera następujące postanowienie rządowe: „Dla nadania lepszego biegu sprawom publicznym, oraz zastosowania ściśléj do potrzeb obecnego czasu różnych urządzeń i postanowień poprzedników swoich, Jego Świątobliwość, Pan nasz, rozkazał utworzyć komissyą, pod przewodnictwem Sekretarza Stanu, Kardynała Gizzi, mającą się zająć ułożeniem planów: 1) Co do właściwego podziału i odłączenia rozmaitych gałęzi zarządu, pod względem rodzaju ich zatrudnień i władzy, i 2) Co do utworzenia *Rady Ministeryalnéj*, w któréjby wszystkie ważniejsze sprawy, ze wszystkich wydziałów zarządu, roztrząsane, i przez nią do rozstrzygnienia Jego Świątobliwości podawane były." Komissyą rzeczoną, stosownie do Papiezkiego reskryptu, składać mają: Prałaci: Audytor Jeneralny Kamery Apostolskiéj, Mons. *Roberti*; Gubernator Rzymu, Mons. *Marini*; Podskarbi Jeneralny (Tesoriere), Mons *Antonelli*; Naczelnik wydziału wojny, Mons. *De Medici Spada*; Sekretarz Świętéj Konsulty, Mons. *Matteucci*; obadwaj zastępcy Sekretarza Stanu, Mons. *Corboli-Bussi* i *Santucci*, i domowy Prałat Jego Świątobliwości, Mons. *Rusconi*, mający pełnić obowiązki Sekretarza Komissyi.

— Его Святѣйшество, признавая недостатки теперешней системы тайнаго судопроизводства, разрѣшилъ издавать особую газету, въ которой будутъ помѣщать извлеченія изъ разныхъ судебныхъ актовъ.

— Уже нѣсколько дней какъ здѣсь предметомъ разговора служитъ заключеніе въ замкѣ св. Ангела, какой то знатной духовной особы, привезенной изъ провинціи; имя оной и причина ареста покрыты тайною; говорятъ, что это сочинитель или издатель распространеннаго, возмутительнаго пасквиля противъ Его Святѣйшества, который самимъ только Папою, какъ говорятъ, прочитанъ былъ безъ негодованія, но во всей странѣ возбудилъ общее негодованіе и презрѣніе къ неизвѣстнымъ его авторамъ.

— Бывшій профессоръ Законовѣдѣнія въ Болоньскомъ Университетѣ, одинъ изъ извѣстнѣйшихъ законовѣдцевъ италіянскихъ, Г. Сильвани, который какъ членъ правленія 1831 года донынѣ пребывалъ за границею, нынѣ получилъ обратно свою каѳедру притомъ же университетѣ.

— Папа предупреждая разныя злоупотребленія, положилъ уничтожить неограниченную донынѣ свободу заниматься ремеслами, и отнынѣ всякій, желающій устроить какую либо мастерскую, долженъ будетъ выдержать испытаніе въ своемъ ремеслѣ, и исполнить другія необходимыя условія, чтобы публика не была впредь обманываема.

— Утверждаютъ, что въ Аппенинахъ, принадлежащихъ Церковной области, открыты значительныя копи золота и серебра.

Испанія.

Мадритъ, 23 *Октября*.

Бывшій при дворѣ балъ отличался особеннымъ блескомъ. Королевская фамилія прибыла въ залу въ 10 часовъ. Королева Изабелла танцевала съ принцемъ Омальскимъ, Король съ инфантиною Луизою, принцъ Монпансье съ дочерью инфанта Донъ Франциска. Замѣтили, что когда Королева Христина разговаривала съ Англійскимъ посланникомъ, г-мъ Бульверомъ, то г-нъ Истурицъ съ намѣреніемъ удалился.

— Герцогъ Монпансьерскій и его супруга отправились во Францію вчера по-утру. Почти всѣ Французы, привлеченные сюда любопытствомъ, выѣхали изъ Мадрита. Александръ Дюма поѣхалъ въ южную Испанію, откуда отправится въ Алжирію

— Предъ отъѣздомъ герцога Монпансье, Королева пожаловала ему орденъ Золотаго Руна, украшенный бриллiантами, и драгоцѣнную шпагу. Знаки эти носилъ Фердинандъ VII въ торжественные случаи; ихъ цѣнятъ въ 200,000 піастровъ. Всѣ редакторы журнала *Heraldo* получили ордена Почетнаго Легіона. Прислано также шесть крестовъ здѣшнему аюнтаміенто, для раздачи членамъ этого совѣта.

— Въ государственной газетѣ напечатано Королевское постановленіе, коимъ призываются на службу 25,000 чел.

— Англійскій флотъ находился 18 числа еще подъ Кадиксомъ.

— Въ бояхъ съ быками, съ 1832 года, умерщвлено въ Мадритѣ 2257 воловъ и погибло 2934 лошади. О людяхъ, заплатившихъ жизнію за это опасное народное увеселеніе, Испанскія газеты не говорятъ ни слова.

Португалія.

Лиссабонъ, 10 *Октября*.

Носится слухъ, что по ту сторону Тага, въ Алемтежо, появились гверильясы, и что большая часть ружей національной гвардіи послана въ провинціи для вооруженія мятежниковъ. Правительство почло нужнымъ опровергнуть этотъ слухъ, обнародовавъ въ оффиціальной газетѣ, ,,что почти все оружіе національной гвардіи было представлено казнѣ, и что остальное будетъ, безъ сомнѣнія, вскорѣ выдано, ибо скрывающіе его будутъ наказаны по законамъ.“ — Многія особы скрылись: неизвѣстно, убѣжали ли онѣ вслѣдствіе декрета, прекращающаго на время политическія права и дающаго право арестовать гражданъ безъ предварительнаго слѣдствія, или уѣхали въ провинціи, чтобы принять начальство надъ движеніемъ противъ нынѣшняго порядка вещей.

— Ojciec św. uznając niedostatki teraźniejszego systematu tajemnego sądownictwa, udzielił zezwolenie na wydawanie osobnéj gazety, mającéj ogłaszać wyciągi z rozmaitych sądowych aktów.

— Od kilku dni przedmiotem powszechnych rozmów, jest uwięzienie w zamku św. Anioła, jakiejś znakomitéj duchownéj osoby, przywiezionéj z prowincyi. Imie jéj, jako też powód uwięzienia, pokryte są tajemnicą. Mówią, iż ma to być autor lub drukarz rozszerzonego przed niejakim czasu buntowniczego paszkwilu przeciwko Ojcu św., który sam tylko Papież, jak powiadają, bez obrazy i z uśmiechem przeczytał, lecz który w całym zresztą kraju obudził powszechne oburzenie i wzgardę, ku niewiadomym jego autorom.

— Były Professor prawa w Uniwersytecie Bolońskim, jeden z najznakomitszych prawników włoskich, P. *Silvani*, który jako członek rządu z r. 1831 dotąd za granicą przebywał, otrzymał na powrót swoję katedrę przy tymże Uniwersytecie w Bolonii.

— Papież zapobiegając licznym nadużyciom, postanowił znieść nieograniczoną dotąd wolność trudnienia się rzemiosłami, i odtąd każdy, chcący założyć jakikolwiek warsztat, będzie musiał udowodnić dostateczną znajomość swojéj professyi, i dopełnić innych warunków wymaganéj kwalifikacyi, aby publiczność zawodzoną i oszukiwaną nie była.

— Rozgłoszono, że w Apenninach, należących do Państwa Kościelnego, odkryto znaczne pokłady złota i srébra.

Hiszpania.

Madryt, 23 *października*.

Bal, dawany onegdaj w zamku, był nader świetny. Cała rodzina Królewska przybyła do sali o godzinie 10-éj. Królowa tańczyła z Xięciem Aumale, Król z Infantką Ludwiką, a Xiąże Montpensier z córką Infanta Don Franciszka. Uważano, że kiedy Królowa Krystyna rozmawiała z Posłem angielskim, panem Bulwer, P. Isturiz umyślnie się oddalił.

— Wczoraj rano, Xiążę Montpensier z małżonką swoją wyjechał do Francyi. Prawie wszyscy Francuzi których ciekawość tu sprowadziła, opuścili Madryt. P. Alexander Dumas wyjechał do południowéj Hiszpanii, ską i odpłynie do Algieryi.

— Przed odjazdem Xięcia Montpensier, Królowa ofiarowała mu order Złotego Runa, wysadzony brylantami i nader kosztowną szpadę. Ozdoby te nosił Ferdynand VII-my podczas wielkich uroczystości. Szacują je na przeszło 200,000 piastrów. Xiążęta Francuzcy, jak obliczono, wydali na podarunki 20 000 piastrów. Wszyscy redaktorowie dziennika *Heraldo* otrzymali ozdoby legii honorowéj. Posłano także sześć krzyżów tutejszemu ayuntamiento dla rozdania pomiędzy członków.

— Gazeta rządowa umieściła dekret Królowéj, powołujący do wojska 25,000 ludzi.

— Flota angielska znajdowała się jeszcze 18-go na wysokości morza, pod Kadyxem.

— W walkach byków, od roku 1832, zabito w Madrycie 2,257 wołów i zginęło 2,934 koni. O ludziach który przypłacili życiem tę dziką i niebezpieczną narodową zabawę, dzienniki hiszpańskie nie mówią.

Portugalia.

Lizbona, 10 *października*.

Biega pogłoska, że z téj strony Tagu, w Alemtejo, ukazali się Gerillasowie, i że większa część broni gwardyi narodowéj posłaną została na prowincyą dla uzbrojenia powstańców. Rząd uważał za rzecz potrzebną zbić tę pogłoskę, ogłaszając w urzędowéj gazecie, że wszystka prawie broń gwardyi narodowéj została już wydaną w ręce zwierzchności, i że reszta będzie też, bez wątpienia, wkrótce złożoną, gdyż ukrywający ulega na mocy prawa surowéj karze. — Wiele osób znikło z Lizbony; nie wiadomo, czy uszły w skutek dekretu, zawieszającego na czas prawa polityczne i dozwalającego aresztować każdego, bez uprzedniego śledztwa, lub też udały się do prowincyi dla objęcia dowództwa nad knowaniami przeciw obecnemu porządkowi rzeczy.

— По извѣстіямъ изъ Лиссабона, полученнымъ въ Мадритѣ 20 го, и простирающимся до 14 го Октября, Король Фердинандъ принялъ начальство надъ войсками, и готовился выступить съ ними противъ провинціяльныхъ мятежниковъ, съ Маршаломъ Салданьею, въ качествѣ своего начальника штаба. Гонзалесъ Браво и Графъ Томаръ (Коста Кабраль) выѣхали, 20-го числа, изъ Мадрита въ Кадиксъ, откуда они хотѣли отправиться въ Лиссабонъ.

Турція.

Константинополь, 9 *Октября.*

Вчера, въ первый день Байрама, Султанъ, съ многочисленною свитою отправился въ мечеть Ахмеда.

— Возведеніе Решидъ-Паши, одного изъ виновниковъ Гюльганескаго гаттишерифа, въ санъ Великаго Визиря, почитаютъ весьма благопріятнымъ событіемъ для преуспѣянія и процвѣтанія Имперіи Оттоманской, доказательствомъ великодушнаго и просвѣщеннаго образа мыслей молодаго Султана, блистательнымъ свидѣтельствомъ его приверженности къ родительскимъ преданіямъ и желанія сдѣлать народъ свой участникомъ всѣхъ благодѣяній западной цивилизаціи.

— Мятежный губернаторъ Равендузскаго Округа въ Азіи, Рессулъ-Паша, не только вытѣсненъ изъ перваго своего укрѣпленнаго поста, соединенными военными силами Багдадскаго и Моссульскаго Пашей, но также и изъ другихъ постовъ. За симъ турецкія войска двинулись противъ города Равендуса, которымъ, послѣ жаркаго сопротивленія мятежниковъ, овладѣли; городъ этотъ много пострадалъ при этомъ, а Рессулъ бѣжалъ и былъ преслѣдуемъ войсками. Попавшихся въ этомъ сраженіи плѣнниковъ, числомъ 300—400 чел., отправили въ Константинополь.

— Для уничтоженія духа сопротивленія въ провинціяхъ: Ванъ, Джизиръ и Курдистанѣ, правительство рѣшилось уже назначить туда корпусъ арміи.

— Рекруты, призванные на службу, будутъ осматриваемы врачами, которые получатъ для сего особую инструкцію.

— 12-го с. м. пожаръ произвелъ большія опустошенія въ Адріанополѣ, особенно на базарѣ сапожниковъ и сѣдельниковъ. Менѣе чѣмъ въ три съ половиною часа сгорѣло 500 лавокъ и множество домовъ. Адріанопольскіе Евреи лишились всего своего имущества. Жители, опасаясь новаго пожара, толпами выходятъ изъ города.

— Въ Галиполѣ ощущены были 10 ч. с. м. два сыльные удара землетрясенія.

10 *Октября.*

Принцъ Леопольдъ Баварскій прибылъ сегодня поутру на австрійскомъ кораблѣ, изъ Галаццо въ сію столицу, и остановился съ свитою въ домѣ австрійскаго интернунція.

— Султанъ пожаловалъ почетныя сабли, украшенныя бриліантами: губернатору Трапезунда Галиль-Пашѣ, за усмиреніе бунта въ Адшарѣ, и Сераскиру войскъ въ Аравіи Намикъ-Пашѣ, за возстановленіе спокойствія въ Ливанскихъ горахъ.

— Сераскиръ Намикъ-Паша получилъ предписаніе изъ Константинополя, размежевать земли двухъ могущественныхъ племенъ Бедуиновъ: Вульдъ-Али и Руалла, для предупрежденія кровопролитія между ними. Первое изъ сихъ племенъ, подъ предводительствомъ Гейтъ-Мугамета-Дюгиса, поселено будетъ въ южной части пашалыка, т. е. въ окрестностяхъ Джедуръ; другое же съ своимъ шейкомъ займетъ сѣверо западную страну, на долинѣ прилегающей къ степи Пальмиры. Теперь предстоитъ вопросъ, согласны-ли будутъ эти племена, и будутъ-ли имѣть средства къ исполненію этого предположенія?

— Podług wiadomości z Lizbony, otrzymanych w Madrycie d. 20, a dochodzących do d. 14 października, Król Ferdynand objął naczelne dowództwo nad wojskiem, i gotował się do wyruszenia z niém przeciw powstańcom na prowincyi, wespół z Marszałkiem Saldanha, pełniącym przy nim obowiązek naczelnika sztabu. Poseł hiszpański Gonzalez Bravo i Hr. Tomar (Costa Cabral), wyjechali z Madrytu do Kadyxu, skąd zamierzają udać się do Lizbony.

Turcya.

Konstantynopol, 9 *października.*

Onegdaj, jako w piérwszy dzień Bajramu, udał się Sułtan z licznym orszakiem do meczetu Achmeda.

— Wyniesienie Reszyda-Baszy, twórcy hatiszeryfu z Gülhane, na dostojność W. Wezyra, uważają tu za najpomyślniejszy wypadek dla postępu i odrodzenia Ottomańskiego państwa; za dowód wspaniałego i światłego sposobu myślenia młodego Sułtana, oraz za najjawniejszą oznakę, iż przywiązany do zasad i postępując śladem swego ojca, pragnie uczynić swój naród uczęstnikiem wszystkich dobrodziejstw cywilizacyi Zachodu.

— Po wypędzeniu powstańczego Gubernatora powiatu Rawenduz, w Azyi, Ressul-Baszy, z jego piérwszego oszańcowanego stanowiska przez połączone siły wojenne Baszów Bagdadu i Mossulu, wyparto go następnie i z dalszych pozycyi. Wojska tureckie ruszyły potem na samo miasto Rawenduz, które po żywym oporze powstańców zostało zdobyte, sam Ressul uciekł i był przez wojska ścigany. Zabrani w téj bitwie jeńcy w liczbie 300—400 ludzi, zostali do Konstantynopola posłani.

— Aby już raz położyć koniec trwającemu ciągle duchowi oporu w prowincyach Van, Dżezir i Kurdystanie, postanowił rząd wysłać tam korpus armii.

— Spisowi powoływani do wojska, mają być przeglądani przez lekarzy, którym w tym celu wydano nowe instrukcye.

— W d. 12-m z. m., wielki pożar zrządził nadzwyczajne szkody w Adryanopolu, mianowicie w bazarze szewcow i siodlarzy. W niespełna półczwartéj godziny spłonęło 500 sklepów i mnóstwo domów. Żydzi Adryanopolscy stracili całe swoje mienie. Mieszkancy, obawiając się nowego pożaru, opuszczają tłumnie miasto.

— W Galipoli 19-go z. m, dało się uczuć dwukrotnie mocne trzęsienie ziemi.

Dnia 10 *października.*

Xiążę Leopold Bawarski przybył dzisiaj rano, na statku Austryackim, z Galaczu do tutejszéj stolicy i łącznie ze swoim orszakiem wysiadł w pałacu Internuncyusza Austryackiego.

— Sułtan udzielił pałasze honorowe, wysadzone brylantami: Gubernatorowi Trapezuntu, Halilowi-Baszy, za uśmierzenie rozruchów w Adszarze, i Seriaskerowi wojska w Arabii, Namik-Baszy, za przywrócenie spokojności w Libanach.

— Tenże Seriasker Namik-Basza otrzymał rozkaz ze Stambułu rodzielić siedliska dwóch potężnych plemion Beduinów: Vuld-Ali i Rualla, a to w celu przeszkodzenia krwawym między niemi zatargom. Piérwsze, pod wodzą Heiths-Mahometa-Duhis, ma byc umieszczone w południowéj części Baszaliku, to jest w okolicy Dżedur, drugie zaś z szeikiem swoim Naif Szialan, w stronie północno-zachodniéj, na dolinie graniczącéj z pustynią Palmiry. Zachodzi teraz pytanie, czy rzeczone plemiona będą miały chęć i środki do wykonania tego planu.

ВИЛЬНА. въ Тип. Ѳ. Гликсберга — Печ. позвол. 5-го Ноября 1846 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*